

Asiantuntijalausunto

Metsähallitus

Eduskunnan ympäristövaliokunta 10.10.2024

**HE 101/2024 HALLITUKSEN ESYTYS EDUSKUNNALLE LAIKSI RAKENTAMISLAIN
MUUTTAMISESTA JA ERÄIKSI SIIHEN LIITTYVIKSI LAEIKSI**

Metsähallitus lausuu rakentamislain ja alueidenkäyttölain muutosesityksistä seuraavaa:

Rakentamislaki 43 a § Puhtaan siirtymän sijoittamislupa

Rakentamislakiin esitetään lisättäväksi uusi, puhtaan siirtymän hankkeiden rakentamista koskeva sijoittamislupa. Ehdotus on perusteltu ja kannatettava. Pykälän soveltamisalan ulkopuolelle on kuitenkin esitetty jätettäväksi tuuli- ja aurinkovoimahankkeet. Metsähallituksen näkemyksen mukaan olisi perusteltua soveltaa esitettyä pykälää myös tuulivoima- ja energiahankkeisiin ja näin edistää EU:n ilmastopolitiikan tavoitteita myös näiden puhtaan siirtymän energiahankkeiden rakentamista sujuvoittamalla. Edellä mainituin perustein Metsähallitus esittää harkittavaksi pykälän muuttamista sen soveltamisalaa laajentamalla.

Rakentamislaki 56 § Purkamisluvan edellytykset

Pykälän sanamuoto on jossain määrin tulkinnanvarainen. Epäselväksi jää, onko luvan myöntäminen oikeus- vai tarkoituksenmukaisuusharkintaa. Tämä on hakijan oikeusturvan kannalta ongelmallista. Lisäksi pykälän kolmannen momentin purkamisluvan edellytykset, kuten esim. kunnan rakennuskannan arvottomuuden, käyttötarkoituksen puutteen ja korjauskelvottomuuden määrittely, jäävät vääjäämättä tulkinnanvaraisiksi.

Rakennuksen, jota ei olisi suojeltu lain nojalla, voisi purkaa kaavan sen salliessa. Kaava ei kuitenkaan saisi olla vanhentunut. Kaavoittamattomalla alueella rakennuksen purkaminen ei saisi aiheuttaa haittaa tulevalle kaavoitukselle tai alueidenkäytön muulle järjestämiselle. Metsähallituksen hallinnoimista alueista suurella osalla ei ole maakuntakaavaa tarkempaa kaavoitusta. Maakuntakaavoissa on harvoin otettu kantaa yksittäisten rakennusryhmien suojeluun. Rakennus on saatettu merkitä huomiolla

joko/sekä: rakennushistoriallinen, maisemallinen, historiallinen. Tällöin suojeltavat rakennukset ja rakenteet ovat jääneet osoittamatta tarkemman kaavoituksen puuttuessa, eikä niille ole haettu suojelua rakennusperintölain nojalla.

Koska purkamisluvan valitusoikeus on rajattu, korostuu kaava-aineiston kulttuurihistoriallisiin arvoihin liittyvän tiedon ajantasaisuuden vaatimus. Valtakunnallisesti merkittävien rakennusten luettelossa, joka on vuodelta 2009, modernin arkkitehtuurin käsittely on jäänyt puutteelliseksi. Monet maakunnallisesti arvokkaiden rakennusperintökohteiden luettelot ja kulttuuriympäristöohjelmat ovat yhtä vanhoja. Edellä mainittujen osalta on todettava, etteivät ne anna edellytyksiä ajantasaiselle yhdyskuntasuunnittelulle, jossa kulttuurihistorialliset arvot olisi huomioitu. Tämän vuoksi Metsähallitus painottaakin ja tuo esille valtakunnallisten ja maakunnallisten arvotusten kohdeluetteloiden päivittämisen tärkeyden toiminnan hyväksyttävyyden parantamiseksi ja suojelukonfliktien ehkäisemiseksi.

Alueidenkäyttölaki 57, 188 a ja 197 §:stä

Metsähallitus pitää muutosesitystä kannatettavana. Muutokset selkeyttävät lain tulkintaa ja tuulivoimarakentamista ohjaavaa yleiskaavaa koskevan valituksen käsitteleminen hallintotuomioistuimessa kiireellisenä, suhteessa muihin tämän lain mukaisia kaava-asioita ja rakentamislain mukaisia lupa-asioita koskeviin valituksiin, on olennaisen tärkeää uusituvan energian hankkeiden edistämiseksi.

Valituksen käsittelemiseen kiireellisenä liittyen todetaan, että olisi perusteltua säätää myös sijoittamisluvan ja rakentamisluvan käsittelemisestä kiireellisenä. Tällä tavalla vältettäisiin tilanne, jossa kaavavalituksen käsittely voi edetä kiireellisenä, mutta rakennuslupaa koskeva valitus ei.

Tällaista tilannetta ei voida pitää EU:n ilmastopolitiikan tavoitteiden mukaisena. Edellä mainitulla perusteella Metsähallitus esittää harkittavaksi hallituksen esityksen täydentämistä siten, että uusiutuvan energiantuotannon kannalta merkittäväksi katsottavan hankkeen rakentamis- ja sijoituslupaa koskeva valitus käsiteltäisiin hallintotuomioistuimessa kiireellisenä suhteessa muihin rakentamislain mukaisia lupa-asioita koskeviin valituksiin.

Lisätietoja antaa tarvittaessa lakiasianpäällikkö Anna-Liisa Varala, anna-liisa.varala@metso.fi, puh. 040 702 3689.

Juha S. Niemelä
pääjohtaja